

ÅRSMELDING 2020

– RÅD FOR PERSONER MED FUNKSJONSNEDESETTELSE

Innledning

Råd for personer med funksjonsnedsettelse er et folkevalgt organ med hjemmel i kommuneloven. Rådet er valgt av kommunestyret og uttaler seg i saker som gjelder personer med funksjonsnedsettelse. Personer med funksjonsnedsettelse er ofte underrepresentert i folkevalgte organer. Av den grunn er det ikke en selvfølge at deres synspunkter vil inngå i saksgrunnlaget når politiske vedtak fattes. Ordningen med et eget råd for personer med funksjonsnedsettelse veier til en viss grad opp for et demokratisk underskudd i tradisjonelle politiske organer.

Rådets arbeid blir regulert i forskrift om medvirkningsordninger og reglement vedtatt av kommunestyret. Det følger av forskriften § 2 femte ledd at rådet skal utarbeide en årsmelding som legges frem for kommunestyret.

Rådet ble konstituert 22. oktober 2019. Denne årsmeldingen omhandler tidsperioden oktober 2019 til og med desember 2020.

Sammensetningen av rådet

Representanter fra paraplyorganisasjoner	Varamedlemmer i numerisk orden
Hilde Kari Burud (SAFO)	1. Hanne Frostad (SAFO) 2. Arve Andreassen (SAFO) 3. Jonny Krogsund (FFO) 4. Geir Egge (FFO) 5. Nils Einar Stablum (FFO) 6. Morten Auestad (FFO)
Eli Steen (SAFO)	
Frank-Erik Hostvedt Knudsen (FFO)	
Anne Johnsen (SAFO)	
Liv Astrid Hansen (FFO)	
Erik Stang Hotvedt (FFO)	
Tordis Jorunn Rustand (FFO)	
Jan Martin Hafskjold (FFO)	

Kommunestyrets representanter	Varamedlemmer i numerisk orden
Herman Ekle Lund (Venstre)	1. Arif Erkök (Arbeiderpartiet) 2. Ole Trillhus (Høyre) 3. Bjørn Ivar Bråthen (Fremskrittspartiet)
Camilla Fjeld Gustavsen (Senterpartiet)	
Leif Harald Auke (Høyre)	

Hilde Kari Burud fungerte som leder av rådet fra 4/6-20.

Liv Astri Hansen er nestleder.

FFO er Norges største paraplyorganisasjon for organisasjoner for kronisk syke, funksjonshemmede og deres pårørende, og omfatter 84 medlemsorganisasjoner.

SAFO er en paraplyorganisasjon som består av Norges Handikapforbund, Norsk Forbund for Utviklingshemmede og Foreningen for Døvblinde.

Nøkkeltall

Antall møter	Antall saker	Antall orienteringer
10	46	27

Tidspunkt for møter og alle saksdokumenter er tilgjengelig på kommunens nettside. Møtevirksomheten i 2020 har vært preget av koronapandemien. Av 10 gjennomførte møter har kun 3 blitt avholdt som fysiske møter. Øvrige møter har blitt gjennomført som digitale fjernmøter.

Uttalelser til saker

Råd for personer med funksjonsnedsettelse er et rådgivende organ. Rådet skal forelegges saker som er særlig viktig for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Dette gjelder blant annet tilgjengelighet, arbeid mot diskriminering og tjenester for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Uttalelser fra rådsmøtene skal følge saksdokumentene til det kommunale organet som tar endelig avgjørelse i saken. Nedenfor gjengis de viktigste høringsuttalelsene rådet har utarbeidet.

Uttalelse til planstrategi for Drammen kommune

Planstrategien prioriterer kommunens planbehov. Basert på identifiserte utviklingstrekk angir planstrategien innenfor hvilke programområder det skal utarbeides planer. Da rådet avga uttalelse ble følgende temaer kommentert:

- *Kommunen har, ifølge plan- og bygningsloven, et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging. Av denne årsak vil rådet synliggjøre betydningen av at kommunen i det videre planarbeidet ser hen til involvering av mennesker med nedsatt funksjonsevne. Rådet ønsker å gi innspill til alle faser av planprosessen.*
- *I oversikten over prioriterte planoppgaver etterspør rådet en omtale av planer for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det fremstår som uklart hvorvidt det overfor denne gruppen skal utarbeides et overordnet strategidokument, f.eks. en temaplan. Rådet har merket seg føringen til rådmannen om at planbehov og prioritering i så henseende vil skje etter at samfunnsdelen er vedtatt. Det er uheldig om tjenester til personer med utviklingshemming/utviklingsforstyrrelser over en lengre periode blir stående uten et overordnet strategidokument. Råd for personer med funksjonsnedsettelse ber rådmannen redegjøre for hvilke strategier/ tiltak som fremover vil ligge til grunn for tjenesteutviklingen innenfor programområde 05.*

Uttalelse til vedtekter for SFO/AKS

Gratis skolefritidsordning er en ordning for elever på 5-7 trinn med «særskilte behov».

I høringsuttalelsen bemerket rådet:

- *Rådet ser positivt på at det i statsbudsjettet er bevilget økonomiske midler til gratis SFO/AKS for elever med «særskilte behov». Rådet mener likevel at gratis SFO/AKS må gjøres til en permanent ordning i Drammen kommune, uavhengig av bevilgninger i statsbudsjettet.*

Uttalelse til NOU 2021:1 fra Autisme- og Tourettesutvalget

Oppdraget til Autisme- og Tourettesutvalget var å vurdere dagens situasjon for personer med autismspekterforstyrrelser og beslektede diagnoser som Tourettes syndrom. Videre skulle utvalget foreslå tiltak for å bedre det samlede tjenestetilbudet til personer med autismspekterforstyrrelser og Tourettes syndrom og deres pårørende. Rådet fremmet følgende tillegg til rådmannens høringsforslag:

- *Råd for personer med funksjonsnedsettelse oppfordrer Drammen kommune om å sette inn tiltak for å heve kompetansen om autismspekteret og Tourette uavhengig av statlig tilførsel av midler. Kommunen oppfordres til å tenke utenfor boksen, og invitere interesseorganisasjoner og eksisterende fagmiljø i kommunen til en dugnad hvor målsetningen er å heve kompetansen hos foreldre, barnehager, skoler, arbeidsplasser, VTA bedrifter mm.*

Uttalelse til høringen

«Bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud»

Formålet med de foreslåtte endringene i lovverket er å styrke oppfølgingen av utsatte barn og unge og deres familier gjennom økt samarbeid mellom velferdstjenestene. Rådet fremmet følgende tillegg til rådmannens hørings svar:

- *Drammen kommune sender forslaget til hørings svar for høring om «Bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud» slik det fremkommer i denne saken til Departementene med følgende tilførsler og endringer fra råd for personer med funksjonsnedsettelse:*
1. *Det ønskes en føring som sikrer overganger mellom koordinatorene. For eksempel når en koordinator går ut av sin stilling, og en ny kommer på plass.*
 2. *Det trengs en tydeliggjøring av hvem som vurderer om det er behov for en koordinator. Dette vil være individuelt. Det må legges til rette for at det kan gjøres nye vurderinger om behovet.*
 3. *I kapittelet om Friskoleloven § 3-6 a Samarbeid og samordning foreslås å stryke «vurderes om skal» i setning nr. 2.*
 4. *Det bør fremkomme en større tydelighet på hvordan få kjennskap til rettigheten om koordinator.*

Uttalelse til NOU 2020:6 Frie og hemmelige valg

Valgordningen er mekanismen for å operasjonalisere folkestyre. Mandatet til valglovutvalget var å lage forslag til ny valglov. I sin uttalelse kommenterte rådet følgende:

- *Det er positivt at valglovutvalget setter fokus på universell utforming og tilrettelegging for øvrig (jf. NOU 2020:6 kapittel 16 - Tilgjengelighet og tilrettelegging). Råd for personer med funksjonsnedsettelse deler vurderingen av at tilrettelegging for kognitive og psykiske funksjonsnedsettelser bør gis en bredere omtale. Høringsuttalelsen omtalt i saksfremlegget legges til grunn.*

Rådet har særlig merket seg eksemplene gjengitt i saksfremlegget. I den forbindelse uttaler rådet at ingen skal tvinges til å stemme, men systemiske årsaker må heller ikke være den reelle begrunnelsen for manglende tilbud.

Velgere med nedsatt funksjonsevne må kunne delta i demokratiet uten å møte hindre. Selv om valglokaler er universelt uformet, kan for eksempel kø representere en utfordring. Dersom velgeren vet at man slipper eventuell kø, kan man f.eks. fjerne noe press. Det bør utredes hvorvidt ledsagerbevis kan benyttes i kommunens valglokaler.

Ved kommunestyrevalget i 2019 tilrettela kommunen et særskilt forhåndsstemmetilbud for velgere med nedsatt funksjonsevne. To kvelder siste uken før valgdagen var forhåndsstemmelokalet på rådhuset kun åpent for velgere med kognitive vansker. Rådet ser positivt på tiltaket og håper dette videreføres. I forlengelsen av dette ønsker rådet at kommunen aktivt samarbeider med lokale interesseorganisasjoner.

Uavhengig av selve høringsuttalelsen drøftet rådet også ulike tiltak for økt valgdeltakelse og lokal tilrettelegging. I den forbindelse utarbeidet rådet følgende uttalelse:

Råd for personer med funksjonsnedsettelse oppfordrer rådmannen til å vurdere hvordan nærutvalgene, etter konstituering, kan nyttiggjøres for å sikre lokalt kunnskapsgrunnlag og være lokale idéverksteder for tilgjengeliggjøring av kommende stortingsvalg og kommune-/fylkestingsvalg, hovedsakelig med henblikk på praktisk gjennomføring, men også informasjonsarbeid.

Høringen om ny valglov peker på flere sentrale utfordringer knyttet til tilgjengelighet for personer med funksjonsnedsettelse og valgdeltakelse. Uavhengig av hvordan den nye valgloven blir så har Drammen kommune et betydelig handlingsrom for å gjøre eller legge til rette for lokale tiltak som kan gjøre valgdeltakelsen mer tilgjengelig for personer med alle typer funksjonsnedsettelser. Utfordringer knyttet til dette kan være helt stedsspesifikke og være svært ulike fra sted til sted i kommunen. Eksempler kan være fysiske utfordringer som reiseavstand fra hjem til valglokale og fysisk utforming av stemmelokalene, men også informasjonsmessige utfordringer som etablert praksis for hvordan kommunikasjon og markedsføring gjøres med hell i de enkelte lokalmiljøer. Nærutvalgene er blant annet tenkt som en lyttepost for å sikre de folkevalgte god kunnskap om lokale ønsker og behov, men også som arenaer for medvirkning og samskaping på lokalt nivå. Det kan derfor være naturlig å se for seg at nærutvalgene kan spille en rolle for å sikre god kunnskap om aktuelle utfordringer knyttet til valgdeltakelse i alle deler av kommunen, og være idéverksteder for løsningsforslag som kan spilles tilbake til politisk nivå. Råd for personer med funksjonsnedsettelse oppfordrer derfor rådmannen til å lage en orienteringssak om dette hvor det vurderes hvordan nærutvalgene kan nyttiggjøres for å tilgjengeliggjøre deltakelsen i kommende stortingsvalg og kommune-/fylkestingsvalg, som sendes på høring til Råd for personer med funksjonsnedsettelse, Eldrerådet og Ungdomsrådet og deretter til vedtak i Hovedutvalg for kultur, idrett og frivillighet og valgstyret.

Uttalelse til Digitaliseringsstrategi for Drammen kommune

Digitaliseringsstrategien skal gi retning og være førende for kommunens prioriteringer på området.

Følgende ble bemerket da rådet avga uttalelse til saken:

- Rådet ser positivt på ambisjonene gjengitt i digitaliseringsstrategien. For tiltak som gjelder personer med nedsatt funksjonsevne er det likevel viktig at opplæring sees i sammenheng med digitalisering. Rådet har flere eksempler på at digitale hjelpemidler er innført, men pga. manglende opplæring tas de ikke i bruk. Når det investeres i digitale løsninger må det samtidig settes av penger til opplæring, dette gjelder både for kommunalt ansatte og den enkelte bruker.

I forlengelsen av drøftelsen ovenfor ønsker rådet å gi følgende innspill:

- Råd for mennesker med funksjonsnedsettelse oppfordrer rådmannen til å vurdere hvordan saksdokumentene til de politiske møtene kan gjøres mer tilgjengelige. Aktuelle tiltak som rådet vil anbefale er å etablere interaktiv lenking mellom sakliste i starten av dokumentet og de respektive sakene brukeren ønsker å bla til, samt sidetallsreferanse i sakliste. Rådet oppfordrer rådmannen til å lage en orienteringssak om mulige forbedringstiltak som sendes på høring til Råd for personer med funksjonsnedsettelse, Eldrerådet og Ungdomsrådet og deretter til vedtak i formannskapet, eventuelt også kommunestyret.

Uttalelse til høringen

«Nasjonal veileder Gode helse. og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming»

Helsedirektoratet sendte forslag til nasjonal veileder for gode helsetjenester til personer med utviklingshemming på høring. Rådet uttalte følgende:

- Råd for mennesker med funksjonsnedsettelse merker seg at det i veilederen legges vekt på individuell tilnærming og forebygging. Vi henstiller til at det i tilfeller der det er betydelige utfordringer, legges til rette for at tilleggskompetanse kan innhentes av eksterne samarbeidspartnere.

Saker rådet har arbeidet med

Rådet kan også ta opp saker av eget initiativ. Nedenfor omtales de viktigste sakene rådet har arbeidet med.

Reglement og synliggjøring av rådets arbeid

I første halvdel av 2020 arbeidet rådet med utformingen av et reglement.

I den forbindelse drøftet rådet blant annet:

- rollen til kommunestyrerepresentantene som er faste medlemmer
- rollen til rådets sekretær
- hvilke saker rådet skal behandle

Forslag til reglement ble 26. mai enstemmig vedtatt av kommunestyret. Reglementet er publisert på kommunens nettside.

I andre halvdel av 2020 har det blitt arbeidet med profilering av rådet. Dersom rådet skal fungere som et talerør for innbyggere med funksjonsnedsettelse, er det hensiktsmessig at relevante bruker- og interesseorganisasjoner er kjent med rådet og dets virksomhet. Arbeidet har resultert i følgende:

- tydeligere omtale av rådet på kommunens hjemmeside.
- lokale medlemsorganisasjoner i SAFO/FFO er tilskrevet.
- innføring av «åpen post» i rådsmøtene. Lokale foreninger av SAFO/FFO har mulighet til å informere rådet om aktuelle saker.

Tiltaksliste for universell utforming i Drammen kommune

Rådet ba rådmannen fremlegge en sak om tiltaksliste for universell utforming. Det ble presisert at tiltakslisten i prioritert rekkefølge skulle opplyse om offentlig areal/gategrunn med behov for utbedring.

Det ble etter hvert avklart at økonomiplanen ville inneholde budsjettmidler. Da rådet behandlet økonomiplanen ble det i denne sammenheng vedtatt følgende uttalelse:

- *Råd for personer med funksjonsnedsettelse i Drammen kommune skal bli tatt tidlig inn i prosessen for å sikre en god universell utforming av nybygg, rehabiliteringsprosjekt, ved omdisponering av arealer og bygg, og infrastruktur. Universell utforming omfatter i tillegg til bevegelseshemmede, blinde- og svaksynte, blant annet kognitive utfordringer, behov for skjerming mot lys og støy, utfordringer med kø og trengsel, sittehemming.*

Rådet besluttet også å tilskrive kommunale virksomheter:

- Drammen Eiendom KF
- Arealplan og miljø
- Virksomhet utbygging og infrastruktur
- Virksomhet samferdsel vei og park

Dette i den hensikt å minne om at rådet vil være en viktig samarbeidspartner når større prosjekter planlegges.

Henvendelser fra andre

Rådet ønsker dialog med lokale foreninger som representerer mennesker med nedsatt funksjonsevne. Rådet kan ikke behandle saker som gjelder enkeltpersoner, men ønsker innspill som synliggjør generelle utfordringer for målgruppen. Nedenfor omtales de saker rådet har behandlet etter innspill fra eksterne aktører.

Henvendelse til rådet fra Blindeforbundet

Blindeforbundet viste til at sparkesykler blir hensatt på fortau og ledelinjer. For personer med nedsatt funksjonsevne, og da spesielt blinde og svaksynte, utgjør dette et alvorlig hinder for fri ferdsel. Blindeforbundet etterspurte deretter om rådet kunne ta et initiativ i saken. Rådet utformet på denne bakgrunn følgende uttalelse:

Rådet oppfordrer kommunen til å gå i dialog med bransjen. De aktørene som har teknologiske løsninger på plass og kommunen, som i veldig stor grad besitter arealene, finner løsninger i fellesskap. I andre fylker/kommuner har også Norges Blindeforbund og Handikapforbundet vært med på befaringer, og kommet frem til gode forslag til løsninger.

Fortauene må være fremkommelige. Flere aktører har tatt til orde for at elsparkesykler trenger strengere regulering.

Rådet mener at både enkeltaktører og transportmyndighetene har ansvar for at det skjer en endring.

Vi må jobbe sammen for å skape gode løsninger og trygge rammer for ferdsel. Samferdselsdepartementet ønsker å regulere bruken av syklene og at de som bruker dem får et ansvar i forhold til parkering, slik at de ikke er til hinder. Reguleringen vil trolig ikke være på plass før neste sesong.

Uttalelsen ovenfor ble oversendt veimyndigheten i Drammen kommune. Kopi av uttalelsen ble også sendt til Blindeforbundet.

Øvrige temaer

Nyvalg av rådsleder

Rådsleder ble valgt i møtet 16. desember 2019. Høsten 2020 har rådsleder ikke deltatt på rådsmøter, dette uten å melde forfall. Det har heller ikke vært mulig å oppnå kontakt med vedkommende. Da det ikke forelå en fritakssøknad, måtte utskiftningen skje gjennom nyvalg av rådet. Valg ble foretatt i kommunestyrets møte 15. desember. Rådet er nå godt sammensatt, herunder med bredde i ulike funksjonsnedsettelse, alder og bosted. I tillegg er medlemsplassene tilfredsstillende fordelt mellom foreninger tilhørende paraplyorganisasjonene FFO og SAFO.

Frivillighetsprisen

Prisen deles ut av kommunen på FNs internasjonale dag for frivillighet den 5. desember til en person, lokal forening eller gruppe som har utmerket seg med frivillig innsats. Årets pris ble tildelt Anne og Runar Jakobsen. Frank Erik Hostvedt Knudsen har representert rådet i juryen.

Oppnevning av medlemmer til nærutvalg

Nærutvalgene skal være sammensatt av ett medlem med funksjonsnedsettelse, alternativt ett medlem med kunnskap om teamet. Rådet har valgt innbyggere til disse plassene, totalt 10. Dette ble gjort i møtet 19.11.20.

Fokusområder i 2021

- For at uttalelsene til rådet skal inngå i beslutningsprosessen må disse formuleres skriftlig. Fremover vil rådet ha økt søkelys på at debatten i rådet skal resultere i uttalelser som følger saksdokumentene.
- Det er reglementsfestet at rådet har taletid i politiske organer. I 2021 vil rådet forsøke å benytte den reglementsfestede taletiden mer aktivt. Dette for i større grad å synliggjøre rådets uttalelser.
- Foruten å være et rådgivende organ kan rådet av eget tiltak ta opp saker. Fremover vil rådet mer aktivt benytte muligheten til å ta opp saker på eget initiativ.

